

Hariciye vekâleti teşkilâtı hakkında 1/627 numaralı kanun layihası ve hariciye ve Bütçe encümenleri mazbataları

T. C.
Başvekâlet
Muamelât Müdürlüğü
Sayı : 6/1143

22 - IV - 1933

Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine

Hariciye Vekâleti teşkilâtı hakkında Maliye ve Hariciye Vekillerince hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetinin 19-IV-933 toplantısında Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun lâyihası merbutu cetvel ve esbabı mucibesile birlikte sunulmuştur efendim,

Başvekil
İsmet

Esbabı mucibe

Devlet teşkilâtının her şubesinde olduğu gibi Hariciye vekâletinin de bu günkü vaziyeti ve âtidedeki inkişafatı nazarı dikkate alınarak bu ihtiyacata tekabül etmek üzere ve Devlet memurları maaşatının tevhit ve teadülüne dair kanunun 2 inci maddesine istinaden tanzim edilen Hariciye vekâleti yeni teşkilât kanunu ve merbutu teşkilât kadrosu takdim kılındı.

Vekâletin âtidedeki inkişafatları göz önüne alınarak ve bir kaç senelik tecrübeye müsteniden ve kendilerine Devleti hariçte temsil gibi mühim bir vazife tevdi olunan Hariciye memurlarının elyevm mevcut kadrodaki memuriyet dereceleri arasındaki nisbetsizliği ve 2, 3 derece birden terfi gibi gayritabiiliği kaldırmak ve merkez ve taşra teşkilâtının teadülünü temin etmek maksadile tanzim edilen işbu yeni kanun ve merbutu teşkilât kadrosu ile 1452 ve 1489 numaralı kanunlara müzeyyel 26 - VII - 1931 tarihli kanuna merbut cetvelde tabii olarak bazı tadilat icrasına lüzum hâsıl olmuştur.

Ancak, vekâlet filî teşkilâtını her sene tefrik edilecek bütçeye uydurmak mecburiyetinde olduğu cihetle işbu yeni kanuna merbut cetvelde filî kadro harici kaldığı gösterilen memuriyetlerden her sene bütçesinin vaziyetine göre kullanacağı miktarını ve memur adedini filî kadrosuna ilâve edebilecektir.

Yeni kanunun mümeyyiz vasıflarından biri Hariciye vekâletine alınacak memurların doğrudan doğruya 11 inci dereceye alınması keyfiyettir. Diğer Devlet teşkilâtına alınmakta olan memurların dereceleriyle bariz bir fark gösteren bu husus şundan neşet etmektedir.

Elyevm mamulünbih Hariciye memurinin kanununun birinci maddesinde Hariciye vekâletine alınacak memurların mektebi âli mezunu olmaları ve fransızcaya vukflarının bilimtihan sabit olması icap edeceği musarrah bulunduğu ve bu gün filen de ancak bu şeraiti haiz olanlar gerek fransızcadan ve gerekse diğer meslekî ilim ve fenlerden imtihanları icra edilerek ehliyetleri sabit olduktan sonra Hariciye vekâletine on dördüncü derece ile stajiyer olarak alınmakta olduğundan ve bu defa takdim edilen kanunun 4 üncü maddesile de bu husus teyit edilmiş olduğundan ve halbuki Devlet memurları maaşatının tevhit ve teadülüne dair kanunun yedinci maddesile yüksek bir mektepten mezun olanların 12 nci dereceye tayini esası kabul edildiği

gibi bunlardan' garp lisanlarından birisine vukfları imtihanla sabit olanların da bir derece mafevk memuriyetlere alınmaları kabul edildiğinden ve Devletimizi hariçte temsil gibi bir vazife ile ecnebi memleketlere gönderilecek memurların her noktai nazardan bu temsil sıfatını ifaya kâdir bulunmaları zaruret ve mecburiyetine binaen ve bu gün yalnız fransızcaya vukfları talep edilen işbu memurlardan atiyen fransızcadan başka ingilizceye ve hatta üçüncü bir ecnebi lisanına vukfları da istenileceğinden bu kadar şeraiti haiz olan zevatın Hariciyeye girmelerini ve diğer devaire alınmakta olan memurlarla Hariciye vekâletine alınan memurlar arasında müsavatı teminen bunların kanunun da bahsettiği 11 inci derece ile vekâlete alınmaları ve bu suretle de taliplerin çoğalmasının temini zarurî görülmüştür. Bu esastan yürüyünce muayyen staj müddetini ve kanunen terfi için icap eden zamanı dolduran ve taşrada elçilik üçüncü kâtipliğine veya evrak memurluğuna veyahut konsolosluk kaçırlığına tayin edilen memurun 10 uncu dereceyi iktisap etmesi ve 2 nci kâtibin veya muavin konsolosun 9 uncu derecede bulunması bir emri tabiidir.

Yeni tanzim edilmekte olan Hariciye vekâleti memurun kanunu ile ancak sıkı bir imtihandan sonra elçilik müsteşarlığına terfi edecek olan bir memurun başkâtiplik derecesinde daha uzun müddet kalarak mümâresesini tezyit etmesini ve tekabbül edeceği müsteşarlık vazifesine daha iyi hazırlanmasını teminen ve memurlar arasında terfi imkânını teshilen elçilik başkâtipliği, ikinci ve birinci sınıf namile sekizinci ve yedinci derecelere ayrılmıştır.

İkinci ve birinci sınıf konsolosluklar da silsileyi takiben ve başkâtiplere müvazi olarak sekizinci ve yedinci dereceleri işgal etmişlerdir.

Müsteşarlık ta hemen her Devlette olduğu gibi bizde de elçilik müsteşarı ve büyük elçilik müsteşarı olmak üzere ikiye ayrıldığı gibi başkonsolosluklar da bunlara mütenazır olarak ikinci ve birinci sınıfa ayrılmıştır. Elçilik müsteşarı ile ikinci sınıf başkonsolos altıncı ve büyük elçilik müsteşarı ile birinci sınıf başkonsolos ta beşinci dereceye konulmuştur.

Kendilerinden bir çok şartların ifası istenilen ve Hariciye vekâletine ancak memleketimizin veya ecnebi memleketlerden birinin âli tahsilini ikmal ettikten sonra intisap eden bir memurun uzun seneler Devlet hizmetinde bulunarak varabileceği müsteşarlık veya başkonsolosluğun, Devletin diğer teşkilâtına mütenazır olarak altıncı ve beşinci derecelerde bulunması icap edeceği âşikârdır.

İşbu kanuna merbut teşkilât kadrosuna göre Hariciye vekâletinde ilk memuriyet 11 inci derecede olduğundan ve halbuki elyevm vekâlette âli tahsili olmayan ve ecnebi lisanına vukufu bulunmayan 12 inci dereceden memurlar bulunduğundan gerek bunların, gerekse 26 - VII - 1931 tarihli kanuna merbut cetvele nazaran 12 nci derecede bulunan elçilik üçüncü kâtibi, kaçırlar ve evrak memurlarile idarî kâtiplerin ve 11 inci derecedeki konsolosluk muavini ve idarî muavinlerin, 10 uncu derecedeki elçilik ikinci kâtibi, muavin konsolos, ikinci sınıf muavin ve mütercimlerin, 9 uncu derecedeki elçilik başkâtibi, ikinci sınıf konsolos, birinci sınıf muavin ve hukuk müşavir muavinlerinin, 8 inci derecedeki orta elçilik müsteşarı, birinci sınıf konsolos, ikinci sınıf müdürlerin, yedinci derecedeki büyük elçilik müsteşarı, başkonsolos, birinci sınıf müdür ve hukuk müşavirliği başmuavini ve mütercimlerin sırf haiz oldukları unvanlar dolayısıyla işbu kanunun ve kadronun meriyet mevkiine girmesile hepsinin mafevk dereceye terfi talebini serdetmeleri gibi gayritabiîliğe mahal kalmamak üzere de kanuna ayrıca maddeler konulmuştur.

Kanunun 5 inci maddesile elyevm 14, 12 ve 11 inci derecelerde bulunan memurların, bu dereceler peyderpey tasfiye edilinceye kadar buldukları derece maaşını almaları kabul edilmiştir. Kanunun 4 üncü maddesile Hariciye vekâletine alınacak memurların yüksek tahsil sahibi olmaları ve garp lisanlarından birine vâkıf bulunmaları esası vazedildiğinden ve teadül kanunu ahkâmına tebaan bunlar doğrudan doğruya 11 inci dereceye alınacaklarından ve 11, 12 ve 14 üncü derecelere memur alınamayacağından bu derecelerin her hangi bir suretle tasfiyesine kadar elyevm bu derecelerde bulunan memurlara işgal ettikleri derecelerin maaşının verilmesi zarurî görülmüştür.

Hariciye encümeni mazbatası

T. B. M. M.
Hariciye encümeni
Karar No. 16
Esas No. 1/627

7 - V - 1933

Yüksek Reisliğe

Hariciye vekâletimizin teşkilâtı hakkında Hariciye ve Maliye vekâletlerince hazırlanan ve encümenimize verilmiş olan kanun lâyihası tetkik ve müzakere olundu:

Hariciye teşkilâtımızın muayyen bir kadroya dayanmasını gözeten bu kanun lüzumlu ve yerinde görüldü. Kanun, esbabı mucibede de bildirildiği üzere, Hariciye memuriyetlerinin ilk kademesini Devlet memurları maaşatının tevhit ve teadülüne dair kanunun 7 nci maddesine dayanarak 11 inci dereceden başlatıyor. Hariciye vekâletine memur olarak girecek bir zat, teklif olunan kanun lâyihasının 4 üncü maddesinde şart koşulduğu gibi, Maarif vekâletince yüksek mektep olduğu tanılan bir mektepten mezun bulunması; lâakal garp lisanlarından birini bilmesi ve tahsilinin derecesini, lisan bilgisinin kuvvetini Hariciyeye imtihan heyeti huzurunda göstererek ehliyetini ispat etmesi gibi kayıtlara tâbi tutulduğuna göre 11 inci derecenin başlangıç olarak kabulü bizce de muhik görüldü. Bu esbaba binaen kanunun heyeti umumiyesi esbabı mucibesile birlikte encümenimizce tasvip olundu. Ancak muvakkat maddelerdeki üçüncü maddenin baş tarafına bir (muvakkat) kelimesi ilâvesile (muvakkat birinci madde) yok haline sokulması bir iltibasa mahal vermemek noktasından muvafık bulundu. Havale mucibince Bütçe encümenine verilmek üzere Yüksek reisliğe takdim kılındı.

Ha. E. Reisi Na.	M. M.	Kâ.	Aza	Aza	Aza
Erzincan		Diyarbakır	İzmir	Elâziz	Trabzon
<i>Saffet Ziya</i>		<i>Zeki Mesut</i>	<i>Halil</i>	<i>Fazıl Ahmet</i>	<i>H. Nebizade</i>

Bütçe encümeni mazbatası

T. B. M. M.
Bütçe encümeni
M. No. 162
Esas No. 1/627

24 - V - 1933

Yüksek Reisliğe

Hariciye vekâleti teşkilâtı hakkında olup Başvekâletin 22 Mayıs 1933 tarih ve 6/1143 numaralı tezkeresile Yüksek Meclise gönderilen ve Hariciye encümeni mazbatası ile birlikte encümenimize tevdi edilen kanun lâyihası Hariciye vekâleti vekili Şükrü Kaya ve Müsteşar Numan Rifat Beyler hazır buldukları halde encümenimizce de tetkik ve müzakere olundu:

Lâyihanın heyeti umumiyesi esbabı mucibesine nazaran encümenimizce de tasvip olundu.

(1) numaralı cetvelde gösterilen memuriyetler azamî kadroyu ihtiva edip Yüksek Meclisçe kabul olunan 1933 malî senesi Hariciye bütçesinde bu teşkilâtın tamamına tekabül edecek miktarda tahsisat konulmadığı gibi müteakip senelerde de konulamayacağı cihetle bu kadronun halen istihdamlarına imkân görülemeyen ve (2) numaralı cetvelde yazılı bulunan kısmı ati seneler bütçelerinin müsaadesine göre yavaş yavaş filî kadroya alınmak üzere (1) numaralı cetvelden çıkarılarak 1933 malî senesi muvazenei umumiye kanununun 15 inci maddesinde bahsi geçen (L) cetveline nakl olunmuş ve ikinci madde bu esasa göre yazılmıştır.

3, 4, 5, ve 6 ncı maddeler aynen kabul edilmiştir.

Muvakkat birinci madde ibareye ait ufak tadilat ile, ikinci muvakkat maddeye teadül kanununun 15 inci derecesi de ilâve edilerek ve muvakkat üçüncü maddede yazılış itibarile değişiklik yapılarak yazılmıştır.

Umumi heyetin yüksek tasvibine arz olunur.

Reis vekili

Konya	Aksaray	Çorum	Edirne	Elâziz	Erzurum
<i>K. Hüsnü</i>	<i>A. Süreyya</i>	<i>Mustafa</i>	<i>Faik</i>	<i>H. Tahsin</i>	<i>Asım</i>
Giresun	Isparta	İstanbul	Kırklareli	Kayseri	Sivas
<i>Kâzım</i>	<i>Mükerrem</i>	<i>Sadettin</i>	<i>M. Nahit</i>	<i>A. Hilmi</i>	<i>M. Remzi</i>

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Hariciye vekâleti teşkilâtı kanun lâiyhası

MADDE 1 — 1843 numaralı kanuna bağlı cetvel yerine Hariciye vekâleti teşkilâtını gösteren bu kanuna bağlı (1) numaralı cetvel konulmuştur.

MADDE 2 — Birinci maddede mevzubahis teşkilât kadrosundan şimdilik kullanılmayacak memuriyetlerin adet, derece ve unvanları bu kanuna merbut (2) numaralı cetvelde gösterilmiştir. Her sene bütçe ile verilecek tahsisat nisbetinde (2) numaralı cetvelden filî kadro cetveline lüzum görülecek memuriyetler ilâve olunur.

MADDE 3 — Hariciye vekâletinin haricteki memurlarına verilecek temsil tahsisatlarıyla filî kadro haricinde kalan memuriyetlere ait temsil tahsisatları bağlı (3) numaralı cetvelde gösterilmiştir.

MADDE 4 — Hariciye vekâleti memuru olabilmek için hariciye mesleki ile alâkadar olan ve yüksek Devlet mektepleri hukukunu temin ettiği Maarif vekâletince tanınan yüksek bir mektepten mezun olmak ve garp lisanlarından lâakal birisine vâkıf bulunmak ve Hariciye vekâletinde müteşekkil imtihan komisyonu huzurunda açılan müsabakada kazanmak şarttır.

MADDE 5 — Bu kanun 1 haziran 1933 tarihinden muteberdir.

MADDE 6 — Bu kanun ahkâmını icraya İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

BÜTÇE ENCÜMENİNİN TADİLİ

MADDE 1 — Aynen kabul edilmiştir.

MADDE 2 — (1) numaralı cetvelde yazılı memuriyetlerden bu kanuna bağlı (2) numaralı cetvelde derece ve adetleri yazılı memuriyetler 1933 malî senesi muvazenei umumiye kanununun 15 inci maddesine merbut (L) cetveline ilâve olunmuştur. (L) cetveline nakledilen bu memuriyetler her sene görülecek lüzum ve ihtiyaç nisbetinde ve bütçenin müsaadesi dairesinde filî kadroya alınır.

MADDE 3 — Hariciye vekâletinin dışarıdaki memurlarına verilecek temsil tahsisatlarıyla filî kadro dışında kalan memurlara ait temsil tahsisatı bu kanuna bağlı (3) numaralı cetvelde gösterilmiştir.

MADDE 4 — Aynen kabul edilmiştir.

MADDE 5 — Aynen kabul edilmiştir.

MADDE 6 — Aynen kabul edilmiştir.

Muvakkat maddeler

Madde 1 — 26 - VII - 1931 tarihli ve 1843 numaralı kanuna merbut cetvelde yazılı unvanlar ve kanuna merbut (1) numaralı cetvelde yazılı dereceleri ihraz için bir hak bahşetmez. Bu memurların mafevk derecelere çıkabilmeleri teadül kanununun ahkâmına tâbi olup bunlar bu kanunun neşrinden evvel almakta oldukları derece maaşını alırlar.

MADDE 2 — 26 - VII - 1931 tarihli ve 1843 sayılı kanuna merbut cetvelde 11, 12 ve 14 üncü derecede bulunan memurlar bu derecedeki memuriyetler tasfiye edilinceye kadar buldukları derecenin maaşını alırlar.

MADDE 3 — Birinci maddenin hükmü baki kalmak üzere meslek memurları 1843 sayılı kanuna merbut cetveldeki eski unvanlarını muhafaza ederler. Bu kanuna merbut (1) numaralı cetvelle idare memurlarından bazılarının unvanları değiştirilmiş olduğundan bu memurlar kanunun neşrinden evvel işgal ettikleri derecelerin muadili olan derecelere verilmiş olan unvanları alırlar.

19 - IV - 1933

Bş. V.	Ad. V.	M. M. V.
<i>İsmet</i>	<i>Yusuf Kemal</i>	<i>Zekâî</i>
Da. V.	Ha. V.	Mal. V.
<i>Ş. Kaya</i>	<i>Dr. T. Rüstü</i>	<i>M. Abdülhalik</i>
Mf. V.	Na. V.	İk. V.
<i>Dr. Reşit Galip</i>	<i>Hilmi</i>	<i>M. Celal</i>
S. İ. M. V.	G. İ. V.	Zr. V.
<i>Dr. Refik</i>	<i>Ali Rana</i>	<i>Muhlis</i>

MUVAKKAT MADDE 1 — 19 - VII - 1931 tarih ve 1843 numaralı kanuna merbut cetvelde yazılı unvanlar bu kanuna bağlı (1) numaralı cetvelde yazılı dereceleri ihraz için bir hak bahşetmez. Bu memurların mafevk derecelere çıkabilmeleri 1452 numaralı kanunun hükümlerine tâbi olup bunlar bu kanunun neşrinden evvel almakta oldukları derece maaşını alırlar.

MUVAKKAT MADDE 2 — 19 - VII - 1931 tarih ve 1843 numaralı kanuna merbut cetvelde 11, 12, 14 ve 15 inci derecede bulunan memurlar bu derecedeki memuriyetler tasfiye edilinceye kadar buldukları derecenin maaşını alırlar.

MUVAKKAT MADDE 3 — Muvakkat birinci maddenin hükmü baki kalmak üzere meslek memurları 1843 numaralı kanuna merbut cetveldeki eski unvanlarını muhafaza ederler. Vekâletçe idare sınıfında kullanılan memurlar bu kanunun meriyetinden itibaren (1) numaralı cetvelde hali hazır derecelerine muadil derecedeki unvanları alırlar.

Cetvel

Derece Adet

1	11	Büyük elçi
2	11	Birinci sınıf elçi - baş hukuk müşaviri
3	10	İkinci sınıf elçi - hukuk müşaviri
4	14	Maslahatgüzar - hukuk müşaviri
5	20	Büyük elçilik Müs. - Başkon - müdür - hukuk M. baş muavini, mütercim
6	25	Orta elçilik Müs. - baş konsolos - müdür - hukuk. M. muavini, mütercim
7	40	Elçilik birinci sınıf baş kâtibi - birinci sınıf Kon. Müdür - hukuk Müs. muavin, mütercim
8	48	Elçilik ikinci sınıf baş kâtibi - ikinci sınıf Kons. Muavin - Mütercim
9	95	Elçilik ikinci kâtibi - Muavin - Kons. - Mümeyyiz - Mütercim
10	160	Elçilik üçüncü kâtibi - evrak memuru - kağıtlar - müsevvit
11	12	Ataşe - namzet
	446	

Filî kadro harici cetvel

Derece	Adet
1	1
2	2
3	4
4	2
5	14
6	16
7	10
8	11
9	28
10	20
	108

Üç numaralı temsil tahsisatı cetveli

Adet	Temsil tahsisatı
1	100
2	80
2	60
4	50
7	35
4	30
3	20
20	15
5	12
48	10
10	8
42	5
<u>148</u>	

Fili kadrodan hariçte istihdam edileceklere verilecek temsil tahsisatları.

1	100
2	35
4	30
10	20
15	15
15	12
33	10
11	5
<u>91</u>	

Hariçte istihdam edileceklerden fili kadro haricinde kalan memuriyetlere ait temsil tahsisatları.

[Bütçe encümeninin tadiline bağlı cetvel]

(3) numaralı cetvel

Filî kadroya dahil memuriyetlerden hariçte istihdam edileceklerce verilecek temsil tahsisatları:

Adet	Lira
1	100
2	80
2	60
4	50
7	35
4	30
3	20
20	15
5	12
48	10
10	8
42	5
148	

Halen filî kadro haricindeki memuriyetlerden filî kadroya nakledilecek ve hariçte kullanılacaklara verilecek temsil tahsisatları

Adet	Lira
1	100
2	35
4	30
10	20
15	15
15	12
33	10
11	5
91	

